

מערך הדרכה מרכז מבקרים תשפ"ו:

פתיחה:

שלום, אני _____ ואני המדריך שלכם היום.

הגעתם למדרשת התורה והארץ ביישוב ניצן, בין אשקלון לאשדוד. אנחנו מיד נכנס למוזיאון, המוזיאון מדבר על המצוות התלויות בארץ כולל השמיטה. אנחנו לא אוכלים ושותים במוזיאון, את התיקים אפשר להניח ליד הקיר נחזור לשם בהמשך.

אנחנו עומדים להיכנס לצפות בסרטון הדרכה ראשון, אז אני מבקש שנכנס ונתיישב בצורה מכובדת. חשוב מאוד לזכור שאנחנו נמצאים במוזיאון אז אנחנו לא צועקים.

תוכן: הסרט נועד להכניס לאווירה ולתת נק' מבט של התחלה.

מוצג סרטון של 9.5 דקות שעובר על ההיסטוריה וכולו מדבר מהמבט של ארץ ישראל ומתוך האדמה שמדברת, יש שיח עם האדמה, היא חיה. [יש גרסה גם לחרדים שיש רק קול גבר ובלי תקריבי נשים]

הוא נותן נקודת מבט של האדמה, כי אנחנו רגילים לראות מנקודת המבט שלנו, בסרטון נראה את ההיסטוריה מהעיניים של ארץ ישראל, היחס שבין העם לארץ ומצוות התלויות בארץ.

הסרט נגמר בנתינת הזדמנות שניה. (ללא דיבור בכלל, שאלות אחר כך)

אחרי הצפייה:

אנחנו עומדים להיכנס לחלל המרכזי של המוזיאון, ישנם הרבה מייצגים שתוכלו לעיין בהם. לפני זה, נתרכז בכניסה במעגל לתיארוך קצר איתי. לאחר מכן יהיה לכם זמן חופשי להסתובב. [בסיום המרכז, יהיה חידון שלטים על מה שראיתם במרכז!]

חלל מרכזי:

הסרט נגמר בנתינת הזדמנות שניה, בחלל השני נלמד איך מתנהגים בבית שלנו, בארץ כעם ישראל, איך עושים את זה הפעם נכון.

אנשים בבית שלהם מתפרקים ומתבטלים מתוך נוחות והשתקעות, אתה רואה רק את עצמך ולא אחרים, החדר מציג את האתגרים שנמצאים לפנינו בבית שלנו, ארץ ישראל. לכל איזור יש צבע, וכתוב בקיר מה האתגר ופירוט עליו.

זה החלל המרכזי של המוזיאון, הוא מחולק לחמישה חלקים. אין סדר כרונולוגי אתם יכולים לבחור איזה נושא אתם רוצים להתחיל

כל נושא יש צבע ובכך תוכלו להבחין בין הנושאים - כל נושא הוא בעצם אתגר, של איך אנחנו חייבים כיהודים בארץ ישראל, ואיך המצוות התלויות בארץ מסייעות לנו לחיות בצורה טובה יותר בכל מיני מעגלים.

כדי להפעיל את המסכים יש ללחוץ על הלחצן שכתוב עליו עברית. יש מסכים שהם טאץ' אז ללחוץ בעדינות, ורק אדם אחד ללחוץ בו זמנית. מה שלא עובד לבוא אלי. יש אוזניות שמיועדות לאדם אחד כל פעם.

[הכל קיים על הקירות, הסבר של גג 2 דקות. אפשר להסביר טכנית איך עובדים, אין סדר, אפשר ללכת לאיפה שרוצים מתי שרוצים, יש כאן המון תוכן ואנשים לא חייבים לראות הכל. הרעיון נועד לטעום ולהבין יותר את האירוע, זה בסדר גמור לא לדעת ולצאת עם שאלות, החדר בין 15-40 דקות.

כשרואים שרוב האנשים כבר מתחילים לאבד עניין, לעבור לסרט הבא: שם יש סרט של 5 דקות על ההווה במדינת ישראל, שבסופו הסרט מזמין לצאת לגן המצוות].

מרכז מבקרים • ימי עיון • סמינריונים • השתלמויות • בית הארחה • כנסים ואירועים • פעילות חוץ למוסדות חינוך וקהילות

ניצן - ת.ד. 8 מיקוד 7928700 ☎ 08-6847088

midrasha@toraland.org.il ✉ www.toraland.org.il 🌐

הסבר על חמישת הנושאים:

עם ורוח: איך אנחנו כעם שומרים על הרוח - כפרטים וככלל, ולא מתעסקים רק בחומר. אתגר: קיום חברה בעלת ערך רוחני, מעבר לצורך הקיומי

סרטון מאויר עלייה לירושלים של ביכורים ומעשר שני - שמירה על הרוח של כל פרט ופרט, איך אני כיחיד שעובד כל חיי, יכול לשמור ולתחזק את הרוח שלי. תיאור עולה לבית המקדש עם הביכורים. חשיבות הרוח בחיי האדם עצמו, ע"י חיבור לירושלים ולמקדש.

משחק טאץ' של אנשי הרוח- איך אנחנו כעם וחברה תומכים באנשי הרוח, מחזקים אותם, ודואגים שתהיה שכבה רוחנית של אנשים שהציבור מממן, והם מסייעים להעלות את כל העם למעלה - חשיבות אנשי רוח ייחודיים בתוך עמ"י: כוהנים, ת"ח, אדמו"רי חסידות, מקובלים, מוזיקאים, משוררים, סופרים, אמנים, מצוות: החזקת כוהנים ולויים ע"י תרומות ומעשרות. שמירה על הרוח גם בפרט וגם בכלל - עוזרים לנו לחיות בתוך קודש גם בחומר.

מיצג ערלה ונטע רבעי: עץ בשש שנים ראשונות. נטע רבעי זה עלייה לי-ם והתחברות לרוח, ולפני נתינה לאלוקים-רוח, אסור לי להנות ולתת לגוף שלי, וזה איסור ערלה.

עם ואדמה: עם ואדמה מדבר על קיימות ועל איך שומרים על הסביבה ברוח התורה. איך לוקחים את המשאבים של הארץ ולא פוגעים בה, קיימות נוכחת כבר בתורה והלכה. אתגר: ליהנות מטוב הארץ מבלי לכלות את משאביה. (מצוות: שמיטה, כלאי אילן, בל תשחית, צער בע"ח).

נראה שישנם הרבה מצוות "ירוקות", שתכליתם נועדה לשמירה ארוכת טווח של משאבי העולם: **משחק השמיטה והגלגלת** שאחת ממטרות השמיטה זה שמירה על פוריות האדמה.

משחק בניית עיר "שיעור בענוה": קיימות, למידה על איזון בין פיתוח לבין שמירה על הקיים. (לילדים מגיל 7 ומעלה) מראה לנו שלכל הכרעה שנקבל, יש גם חסרונות וגם יתרונות וצריך למצוא את השילוב הנכון, וזה קשור למצוות כלאיים.

ערי הלויים - דגם איך לבנות עיר "ירוקה", שסביב הבניינים יש שטח נוי וסביבו שטח חקלאי, אלפי שנים לפני שהעולם דיבר על הצורך בריאות ירוקות עירוניות.

סרטון אישי: לוקחים אחריות על הטבע: יהדות וקיימות (איסור השחתת עץ פרי, בל תשחית לכל משאבי העולם), שמירה על משאבי העולם. **סרטון אישי:** לוקחים אחריות על עולם החי.

עם וארץ: עם וארץ מדבר על החיבור לאדמת הקודש וכמה חשוב שנהיה קרובים אליה, חיבור מעשי.

האתגר: התיישבות ואחיזה בארץ למרות הקשיים. **סרטון של אוצר הארץ**, 2 חקלאים שמגדלים בשמיטה בדרך מותרת לפי ההלכה - חקלאות, צינות ואמונה.

מסך טאץ' של מצוות יישוב הארץ: סרטונים מאוירים סיפורים שממשיכים את הקשר בין העם לארץ: פירות הארץ, סגולות הארץ, תורת א"י, לחיות ולמות בא"י, אהבת הארץ, עמ"י ששב למולדתו. **מוצג קיר:** ציר זמן של העליות לא"י מאז תקופת האבות עד הקמת המדינה.

עם זמן: עם זמן מדבר על הכמיהה לארץ ישראל ועל העליות שנבעו מכך.

אתגר: שמירת הקשר בין עמ"י לא"י לאורך שנות הגלות.
[האתגר של איך מנציחים את הקשר עם ארץ ישראל כמשהו שיותר גדול מהזמן.
אלפיים שנה היינו בגלות, איך הקשר שלנו לארץ מתגבר על נבכי הזמן.
פן היסטורי, לתחזק קשר עם ארץ ישראל עם השנים, ואיך לוקחים את המצוות התלויות בארץ שנאמרו לפני 3000 שנה ומתאימים את המצוות לימינו, דברים משתנים ומה שהיה פעם לא נכון להיום. איך לוקחים צעד קדימה?]
[איך למצוות יש פן בנפש שלנו גם כשאנחנו הכי רחוקים. יש לנו כמיהה לחזור לארץ. יש פה 5 מדינות כדאי לכם לשמוע את הקשיים ואת העליה לארץ ישראל].

5 גלויות: רוסיה, אתיופיה, ספרד, ארה"ב, תימן.

בכל אחד קטע קריאה קצר, מוצג לראות, וקטע שמיעה באפרכסת של קטע בהקשר של כמיהה לא"י.
שרנסקי ומנדלביץ חוגגים את יום העצמאות בגולאג, עלייה מאתיופיה, ריה"ל חשיבות הקשר הממשי ועלייה לא"י, סיפור משפחה שעלתה לארץ מארה"ב נפש בנפש, תימן עליית משפחה לא"י בעקבות חיזיון בחלום.

צ'אט הלכתי: בא להראות את היישום המעשי המודרני של מצוות הארץ.
9 צ'אטים לגבי נושאים הלכתיים שונים: הפרשת חלה, תרו"מ בחצר, נתינת תרומות בימינו, הפרשת תרו"מ מהשוק, הפרשה מראש, ערלה בפסיפלורה, משתלות מפוקחות, ערוגת התבלינים, כלאים בגפן.
יותר לאנשים מבוגרים, מדבר על הלכות ששאלו הרבה, למישהו שפשוט רוצה להבין.

עם וחברה: עם וחברה מדבר על התשתית החברתית של העזרה לזולת ולעזור למי שקשה ברוח התורה.

האתגר: ליצור חברה שדואגת לרווחת אזרחיה.

הצד החברתי וסוציאלי של מצוות הארץ: לקט, שכחה, פאה, מעשר עני, (מעשר ראשון), שמיטת כספים, השמטת פירות בשמיטה.
[מצד אחד איך אתה מתחזק את העם בארץ ישראל, ומצד שני לא גורם לכל אחד להיות אדם עצמי (אנוכי) ופרטי שדואג רק לעצמו, שלכולם יהיה שפע ומספיק בשביל להתקיים].

סרטון סוד המגילה: על מצות מתנות עניים במגילת רות, עם הולוגרמה שתלמידים בעתיד נשלחים חזרה למגילת רות, ולומדים על מצוות שתכליתם חסד.

סרטון בית האוצר: אדם עירוני שמגדל במרפסת תבלינים, אדם במושב עם עצים בגינה, חקלאי עם פרדס, לכולם המשותף שהם צריכים את קרן המעשרות.

קטע שמיעה "עשיר אמיתי": שמתאר את השמיטה מבחינת בעל הפירות: תחושת הסיפוק שהוא נותן פירותיו לאחרים, ויש לו מנוחת הגוף והנפש בהם הוא לא יוצא לעבודה. אושר רוחני של חקלאי.

קטע שמיעה "התחלה חדשה": שמתאר את השמיטה מבחינת העני, בה שנה אחת שיש לו מה לאכול.

מעגל העוני- אנשים נמצאים בפנים והם בחובות וזה מעגל שלא נגמר, השמיטה דואגת שאדם יוכל לדאוג למשפחה שלו שנה שלמה ולהתחיל מחדש, בלי חובות ועם עבודה וכו'.

מרכז מבקרים • ימי עיון • סמינריונים • השתלמויות • בית הארחה • כנסים ואירועים • פעילות חוץ למוסדות חינוך וקהילות

ניצן - ת.ד. 8 מיקוד 7928700 ☎ 08-6847088

midrasha@toraland.org.il ✉ www.toraland.org.il 🌐

הרחבה על חלק מהמיצגים

מייצג העץ: מה אנחנו רואים פה? אנחנו רואים את התפתחות העץ, את השנים שלו.

בשלוש שנים הראשונות של העץ אסור לאכול מפירות העץ זה נקרא ערלה.

בשנה הרביעית בזמן בית המקדש היינו צריכים להעלות את הפירות לירושלים ולאכול אותם בקדושה. אך כיוון שהיום זאת לא המציאות בכדי לאכול את הפירות אנחנו צריכים להעביר את הקדושה שבפירות למטבע זה נקרא פדיון נטע רבעי. זה קשור לאתגר של עם ורוח, כי אנחנו מבינים שקודם אנו צריכים לתת לרוח (ע"י עלייה לרגל בשנה הרביעית), ורק אח"כ מותר לנו לתת לגוף שלנו - מהשנה החמישית והלאה. אסור לנו להעדיף את הגוף (3 שנות ערלה) על פני הרוח (שנה רביעית).

[הדמיית העץ שמדברת על איסור ערלה, נמצאת בעם ורוח, כי איסור ערלה אסור עלינו לאכול ב3 השנים הראשונות ולחכות לשנה הרביעית, לוקחים את הפירות של נטע רבעי עולים לירושלים ואוכלים בקדושה. זה משמעותי כי זה נותן לנו את ההסתכלות שכל תחילה של עץ, השתקעות באדמה, הוא יהיה שם, ולשנים רבות, אבל כל עץ בארץ שלנו מתחיל בזה, בהבנה שהכל מתחיל ב4 השנים הראשונות, שבהם אני אקח את העץ שלי, שקנתי ממש עכשיו בשביל להנות ממנו]

האם כשאתה קונה את העצים שלך אתה מסתכל עליהם בהסתכלות חומרית או שאתה מקדיש גם את העץ שלך לריבונו של עולם?

האם אני חיקיתי וציפיתי בשביל שאת הפירות הראשונים אוכל ללכת ולהקדיש, להקדיש לנו, כי אנחנו אוכלים אותם בטהרה בירושלים, ולהתכונן לעלות לירושלים. זה ממש אירוע כמו ברית!

זה להתוות דרך שבאמת כשהיא מתקיימת בהדרתה זה אירוע משמעותי מאוד ומאוד משפיע.

כל אדם שמקים מטע או שותל עץ זה אירוע שמזכיר לו טוב מה מקור הכוח שלו כאן, למה נטעתי את העץ? בשביל מה עשיתי את זה?

זה האתגר כאן, כי בארץ צריך להשתקע, כי הארץ היא קדושה.

אז חלק מהעבודה שלנו כאן היא דווקא לעבוד את האדמה, אפילו להקים בית זו מצווה, כי זו ארץ מקודשת, אז אלו מצוות שנועדו להזכיר לנו שהארץ הזו היא קדושה והכל מאת השם, ובשבילו לבדו אנחנו עושים את זה, זו מצווה שאומרת לך - תעלה מעל היומיום שלך].

מצוות ישוב הארץ ואוצר הארץ: העם כל הזמן מנסה לחזור במסירות נפש גדולה לאדמה של א"י.

2 חקלאים שמספרים על האתגר והמשמעות של חקלאות בארץ והאחיזה בקרקע, אוצר הארץ מדבר על זה שלא מזניחים את יבול הארץ, פתרונות הלכתיים בארץ בשביל להמשיך בחקלאות הארצית ואיך לא לפגוע בחקלאות, שהשמיטה לא תהווה עוד אתגר לחקלאות הישראלית בשנת השמיטה.

סוד המגילה: בא לדבר על מתנות עניים, לתת ממה שעבדת לאחרים שגם צריכים.

ככל שאנחנו מתקדמים בחיים שלנו ובקידמה אנחנו יותר מרוכזים בעצמינו, מתנות לעניים מחברים חברות, מערבת ומגשר בין חברות וגורם לנו להסתכל לא רק על עצמינו, הנתינה כאן היא בשיא ההצלחה, ברגע שאדם קוצר והכי קשה לו לחלוק, כי דווקא עכשיו הוא רואה את כל ההצלחה של העמל שלו, כשאני נותן אני לא עושה טובה, אני מתחזק את העניין של הארץ, כי דווקא כשאני רוצה להתרכז בעצמי, כשאני רואה את פירות עמלי, אסור לי לשכוח שאני שייך לעם.

בית האוצר - 80 שקל לשנה, מראה שיש כל מיני אנשים וצריך למצוא את הפתרון לכולם, שמיטה אפשרות של התחלה חדשה.

מרכז מבקרים • ימי עיון • סמינריונים • השתלמויות • בית הארחה • כנסים ואירועים • פעילות חוץ למוסדות חינוך וקהילות

ניצן - ת.ד. 8 מיקוד 7928700 ☎ 08-6847088

midrasha@toraland.org.il ✉ www.toraland.org.il 🌐

ערי הלויים: זה ערי הלויים. ככה התורה מצפה מאיתנו שהיישובים יבנו. אפילו מבחינה מדעית זה נקרא "ריאה ירוקה" משהו יודע מה זה? ריאה ירוקה זה בעצם שהצמחים והעצים מייצרים חמצן נקי בתהליך של הפוטוסינתזה. כבר בתורה המציאו את הפטנט הזה כדי לבנות עיר שהיה טובה לבריאות שלנו.

פאזל אנשי הרוח: המטרה היא כל הזמן להראות איך אנשי הרוח הם אלו שהחזיקו את עם ישראל, וממילא זו לא נתינה לאחר, אלא נתינה לעצמך. חיי שותפות, משהו עובד בעולם הרוח כדי שאתה תוכל לעבוד בעולם החומר, זה לא שאתה נותן והוא מקבל.

כשאתה מסתכל במשקפיים של עם, אתה מבין שאתה חייב אותו והוא חייב אותך, ובשביל שניצור כאן איזשהו מארג אנחנו חייבים להיות כולנו פה פאזל אחד, זה לא תרומות ותמיכה, זו אחריות משותפת כדי שנוכל להתקיים כאן. (אפשר להתייחס להיות במלחמה, כמה אנחנו רואים את זה עכשיו, אנשי הצבא מגינים ושומרים עלינו כדי שאנחנו נוכל להמשיך לחזק אותנו כעם, וכך גם לחזק אותם שיוכלו להגן עלינו).

הסבר על התכלית של מרכז המבקרים

מרכז המבקרים בנוי כך שהוא מעלה המון שאלות על איפה המקום שלי ולמה אני צריך לעשות את זה, מה אני יכול לעשות ולמה בכלל אני צריך להתקרב לאדמה.

הנה דרך לענות על כמה שאלות של למה, מומלץ כמובן להרחיב.

מצוות ביכורים מעשר שני ונטע רבעי הן מצוות שמצוות אותנו- גם כשאתה עסוק ביומיום שלך, תחזק את האנשים שמקדישים את כל חייהם אל רוח העם, ולהגיד- אני מבטל את עצמי לשולי גלימתך, להיות שותפים של אנשי הרוח.

המקום כאן לא נועד לתת תשובות חותכות, בסוף אנחנו רוצים שאנשים יצאו מפה וירצו בכלל להיות חלק מהדבר הזה, שאנשים בכלל יבינו שיש צורך ברוח, אנחנו מעלים אותם לריחוף; שניה תסתכל מה קורה בעם שלנו, ככה מנהלים עם? בוא נראה אם אנחנו יכולים להתייחס רק לעצמנו או שבאמת הראיה שלנו צריכה להיות גדולה יותר.

התורה אומרת שאתה חייב לדעת ברגעים מסוימים מאוד שאתה חייב לצאת מעצמך ולהסתכל על הכלל, ועל עם ישראל.

זה בסדר גם לא לצאת עם הערכים הגדולים האלו, יש פה הרבה רבדים. (אבל כן חשוב שהמרכז נותן מענה וכיוונים לדברים האלו, והמגוון הזה מביא הבנה שיש קשיים והתורה נותנת לנו פתרונות להכל, אנחנו מתמודדים עם משהו גדול ואנחנו חייבים לטפל בדברים מסוימים כי בלעדיהם אין לנו זכות קיום, ואיך עושים את זה? לכו תלמדו ותקחו את זה לחיים שלכם).

בסוף החדר המרכזי: אפשר פשוט לעבור לסרט הבא בלי סיכום.

אפשר בסוף לסכם במשפט סיום, לתת לאנשים את החופש ורק לסכם בקטנה. המטרה בסופו של דבר זה לאסוף ולהבין שלמדנו שיש אתגרים, שאנחנו לא יכולים להישאר איך שאנחנו, אנחנו חייבים להשתפר, ללמוד איך אנחנו שומרים ומשפרים את הטוב, והכיוון הוא מה שהתורה נתנה.

סרט סיום: בסרט האחרון המשפחה שהיתה בסרט הראשון שמייצגת את עם ישראל מדברת, האבא הוא זה שמדבר כאן ומייצג את עם ישראל, מדברים על התפקיד של עם ישראל בארץ ישראל, מדבר איך ארץ ישראל מתנהגת איתו אחרי שארץ ישראל מדברת איך עם ישראל מתנהג איתו.

סנדוויץ'- הסרט הראשון אומר למה הארץ פלטה אותנו מכאן, הסרט האחרון מדבר איך הארץ נותנת לנו כל כך הרבה ברגע שחזרנו, החלק האמצעי זה מה אנחנו צריכים לעשות בשביל לזכות בטוב הארץ, להתעלות ולהשתפר.

הדמות מהסרט נמצאת גם בשלטי החלקות בגן המצוות.

מרכז מבקרים • ימי עיון • סמינריונים • השתלמויות • בית הארחה • כנסים ואירועים • פעילות חוץ למוסדות חינוך וקהילות

ניצן - ת.ד. 8 מיקוד 7928700 ☎ 08-6847088

midrasha@toraland.org.il ✉ www.toraland.org.il 🌐